

עפ"פ 2221/22 - אלכס שכטמן נ' מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

ע"פ 2221/22

לפני:

כבוד הנשיא יצחק עמית
כבוד השופט עופר גרוסקופף
כבוד השופט אלכס שטיין

המערער:
נגד

אלכס שכטמן

המשיבה:

מדינת ישראל
ערעור על פסק הדין של בית המשפט המחוזי
ירושלים (השופט ר' כרמל, ס"נ) שניתן ביום
14.3.2022 בת"פ 13455-07-21
כ"ג באלול התשפ"ה (16 בספטמבר 2025)
עו"ד אריאל הרמן
עו"ד טליה קצב

תאריך ישיבה:
בשם המערער:
בשם המשיבה:

פסק-דין

השופט אלכס שטיין:

1. לפנינו ערעור על הכרעת הדין מיום 14.3.2022 אשר ניתנה בת"פ (מחוזי-י) 13455-07-21 (השופט ר' כרמל, ס"נ), במסגרתה הורשע המערער בניסיון הצתה - עבירה לפי סעיפים 448(א) סיפא ו-25 לחוק העונשין, התשל"ז-1977. הרשעת המערער נסמכה על הודאתו בכתב האישום המתוקן, אשר ניתנה במסגרתו של הסדר טיעון, ובעקבותיה נדון המערער ל-8 חודשי מאסר לריצוי בפועל - עונש שהביא לשחרורו המידי מהכלא אחרי ניכוי ימי מעצרו, כאמור בגזר הדין אשר ניתן באותו יום, 14.3.2022. כמו כן, הושתו על המערער שלושה חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים מיום 14.3.2022, לבל יעבור את העבירה בה הורשע.

2. בבסיס ערעורו של המערער עומדת בקשתו לחזור בו מהודאתו האמורה.

3. אתאר בקצרה את הרקע העובדתי של המקרה שבו עסקינן. המערער התגורר בבית בישוב אחיה. כמה מתושבי המקום העלו טענות קשות ביחס להתנהלותו (במסגרת טענות אלו, המערער כונה על ידי

התושבים "פדופיל"), ואחדים מהם הגיעו לביתו והעלו דרישה שיעזוב את המקום. ביום האירוע, הראל ליבר ומיכאל צבירן (להלן: הראל ו-מיכאל) קיללו את המערער בפתח ביתו והמערער השיב להם בקללות. בשלב מסוים, השליך המערער על הראל ומיכאל בקבוק תבערה, כשהוא מנסה להציתו. הבקבוק לא התלקח, התנפץ, והתיז חומר בעירה על בגדיו של הראל.

4. המערער טוען כי בזמן מסירת הודאתו כאמור הוא היה עצור עד תום ההליכים וכן סבל מבלבול ומלחץ. לדבריו, למרות שהוא היה מיוצג על ידי עו"ד דותן דניאלי (סניגור מנוסה, שמופיע לפנינו לעתים תכופות), הודאתו לא ניתנה מרצונו הטוב והחופשי. המערער מיוצג כעת על ידי סניגור מנוסה אחר, עו"ד א' הרמן וטוען לכשל בייצוגו (בין השיטין) ולחפותו ("ברחל בתך הקטנה"). לדברי המערער, הוא עשה את אשר עשה בפועל מתוך הגנה עצמית מפני פורעים אלימים שהסיגו את גבולו ואף תקפוהו פיזית - נסיבות שעולות בקנה אחד עם הגנה עצמית.

5. בידוע הוא, שחזרה מהודאה מתאפשרת רק "מנימוקים מיוחדים" (ראו: סעיף 153(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 - כלל אשר חל ביתר שאת כאשר מדובר בחזרה מהודאה במסגרתו של ערעור על רקע של הסדר טיעון שנעשה עם הנאשם והוצא מן הכוח אל הפועל (ראו: ע"פ 8777/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 9-11 לפסק דיני, אשר ניתן בהסכמת השופטות ע' ברון ו-י' וילנר (29.10.2019) (להלן: עניין פלוני)). באשר לעילות לחזרה מהודאה - אלו כוללות: (1) "פגם ברצונו החופשי של הנאשם במתן ההודאה"; (2) "כשל חמור בייצוג המשפטי שניתן לנאשם [אשר] עשוי לנבוע ממחדלים קשים של הסניגור, דוגמת התעלמות מראיות, או מכל מחדל סניגוריאלי אחר אשר הופך את ייצוג הנאשם לבלתי מקצועי מעיקרו"; וכן (3) "רצונו הכן של הנאשם להביא לחשיפת האמת העובדתית" אשר עולה בקנה אחד עם חפותו (ראו עניין פלוני, פסקה 12).

6. תיעוד ההליך שהתקיים בעניינו של המערער בבית המשפט המחוזי אינו מצביע על שום פגם ברצון. המערער הופיע לשיבת בית המשפט ביום 14.3.2022 בלוויית סניגורו ואישר באוזני בית המשפט כי הוא מודה בכתב האישום המתוקן אחרי שהסניגור הסביר לו את תוכנו ואת משמעותו של הסדר הטיעון, ואחרי שהוא - המערער - הבין את הדברים כהווייתם. ראיות התביעה כללו חוות דעת מקצועית אשר זיהתה את נוכחותו של חומר מאיץ בעירה בבקבוק שהושלך על ידי המערער לעברם של הראל ומיכאל וכן סרטון המתעד את ניסיון ההצתה (ראו עמוד 1 שורה 15 לפרוטוקול הדיון במעצרו של המערער מיום 5.7.2021 במ"י (שלום י-ם) 3280-07-21 (להלן: הדיון במעצר)). בנסיבות אלה, ובשים לב לחומרת העבירה שבה עסקין, השגת הסדר טיעון, שבסופו ניתן פסק דין הגוזר על המערער עונש מאסר שאורכו כימי מעצרו - 8 חודשים - הוא בגדר הישג סניגוריאלי לא מבוטל, ועל כן אין מדובר בכשל בייצוג.

7. באשר לטענת המערער כי ברצונו הכן לחשוף את האמת ולהוכיח את חפותו - כלל הוא עמנו כי בכל מקרה כזה "הנאשם יהיה חייב לפרט מהי אותה האמת ולפרוש לפני בית המשפט את סיפור המעשה ואת פרטיה של גירסת החפות שלו, ללא כחל ושרק" (ראו: עניין פלוני, פסקה 13). בנטל זה המערער

לא עמד. בעמדו בפני בית המשפט המחוזי, אישר המערער, בנוכחות סניגורו, כי הראל ומיכאל התעמתו עמו מילולית. עימות מילולי רחוק מרחק-שנות-אור מטענתו העכשווית של המערער כי השניים ביצעו "פוגרום" בביתו ותקפוהו פיזית - טענה שנולדה רק במסגרת הערעור הנוכחי. טענת ה"פוגרום" גם אינה עולה בקנה אחד עם סירובו של המערער לשתף פעולה עם חוקריו במהלך החקירה המשטרתית שנפתחה בסמיכות לאירוע. פשיטא הוא, כי אדם שבפיו טענה כנה בדבר הגנה עצמית מעלה אותה בהזדמנות הראשונה. לזאת אוסיף כי במהלך הדיון במעצר נציג המשטרה הצהיר כדלקמן: "לשאלת ביהמ"ש, [האם] יש למשטרה תלונה או ידיעה שבאירוע הנוכחי הוא [המערער דן - א.ש.] הותקף על ידי השכנים, אני משיב שלא". טענת החפות של המערער תלויה אפוא על בלימה. לטענת ה"פוגרום" אין, ולא היתה, אחיזה בחומר הראיות בזמן אמת. טענה זו יורדת אפוא מן הפרק. השלכת בקת"ב לעברם של המקללים והמגדפים אינה בגדר הגנה עצמית מותרת - סייג לאחריות פלילית המוגדר כ"מעשה שהיה דרוש באופן מיידי כדי להדוף תקיפה שלא כדין שנשקפה ממנה סכנה מוחשית של פגיעה בחייו, בחירותו, בגופו או ברכושו" של הנאשם (ראו: סעיף 34 לחוק העונשין).

8. לא זו אף זו: המערער אינו חושף את עצמו לשום סיכון בניסיונו לחזור בו מהודאתו. במקרה הגרוע ביותר מבחינתו, הוא יורשע מחדש מבלי שתהא לכך תוצאה עונשית מוחשית. זאת, מאחר שהמערער הוא בן 66; ההליך החדש יביאו לקרבת הגיל 70; והסיכוי שהלה יוחזר לכלא אחרי שכבר ריצה בו 8 חודשי מאסר בגין אותו אירוע אינו ריאלי. כאשר הנאשם אינו משלם מחיר מוחשי במקרה של הרשעתו מחדש אחרי חזרתו מההודאה, יש עמנו מקום לפקפק בכנות בקשתו לחזור בו מההודאה (ראו והשוו: ע"פ 3754/91 מדינת ישראל נ' סמחאת, פ"ד מה(5) 798, פסקה 7 (1991) - פרשה בה הובהר כי "אין [המערער] מבקש להיטיב עם עצמו, אלא היפוכו של דבר, מוכן הוא ליטול את הסיכון כי יורשע גם בעבירות האינוס, ובלבד שיתאפשר לו להוכיח את חפותו").

9. אשר על כן, הטעמים המיוחדים שמאפשרים חזרה מההודאה אינם בנמצא. בהתאם לכך, אציע לחבריי לדחות את הערעור.

אלכס שטיין
שופט

הנשיא יצחק עמית:

אני מסכים.

יצחק עמית
נשיא

השופט עופר גרוסקופף:

אני מסכים.

עופר גרוסקופף
שופט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט א' שטיין.

ניתן היום, כ"ח אלול תשפ"ה (21 ספטמבר 2025).

אלכס שטיין
שופט

עופר גרוסקופף
שופט

יצחק עמית
נשיא